

Megfelelő helyen, megfelelő időben

BESZÉLGETÉS SZAMOSI ZSÓFIÁVAL

– *Az eredeti vezetékneved minden bizonnyal Szandtner. Hogyan lettél Szamosi Zsófia?*

– A Főiskolán pedzegették, hogy meg kellene változtatnom a nevemet, mert bonyolult, nem jól érthető, mindig betűznöm kell, ha le akarják írni. Másodéves voltam, amikor a húgomat felvették, és ez már tette sarkallt: legalább ne ketten küszködjünk a problémás nevünkkel. A telefonkönyvben keresgéltem nevet, ne legyen belőle másik a pályán, menjen a Zsófiához. A Szamosi jó érzéseket keltett bennem. Szamos – folyó, Szamosz – görög sziget, és ott van még a marcipán is... csupa kellemes asszociáció. Így.

– *Édesanyátok, Cserje Zsuzsa dramaturg, színházi ember. Színházban nőttek fel?*

– Ez volt a gyerekkorunk evidens közege. Gyakran voltunk színházban: öltözőben, büfében, nézőtérben. Főként a Kálvária téren, a Népszínházban, mivel a mamám ott dolgozott. Sok előadást láttam, nézőként a korombeli gyerekeknél egy-két évvel előbbre jártam. Emlékszem például egy Szent Johannára vagy a Gothár rendezte vígszínházi *Koldusoperára*, főként Börcsök Enikőre. Hogy színésznő szeretnék lenni, azt nem nagyon mertem mondani senkinek.

– *Annának, a húgodnak sem?*

– Neki főleg nem. Valami ősgyűlölség volt köztünk, marakodtunk, bántottunk egymást. Ő provokált, piszkált, én meg vertem, visszaélve a két és fél év előny adta testi fölényemmel. Tizennyolc évesen elköltöztem otthonról, körülbelül akkortól normalizálódott a viszonyunk, s felnőtként lett egyre bensőségebb. Most már jó ideje ő az az ember, aki a legközelebb áll hozzám.

– *Szakmai kapcsolatról is beszélhetünk? Eddig egyszer játszottatok együtt, a Katonában, Az idiótában.*

– Japansin tábornok három lánya közül kettő mi voltunk.

– *Egy Antigoné–Izmené testvérpárt hogyan osztanál ki?*

– Én vagyok az öregebb, tehát Antigoné nekem járna... De szívesen játszanék vele bármit, főleg A vágy villamosát. Szerepektől függetlenül, Anna szakmailag is fontos számomra. Az ő szavainak őszinteségében megbízhatom. Mindenki előfordul, hogy elhallgatja a kedvezőtlen véleményét. Velem is előfordul. Mert nem akar az ember kollégát, barátot megbántani, vagy mert úgy véli, hogy adott esetben nem a színész hibája a sikertelenség. Anna látja is, meg is ítéli a mun-

káimat. A színészi pályánk különbözőképpen indult. Neki gyors felíveléssel, rengeteg feladattal, nagy megterheléssel kezdődött. Irigylésre méltó volt a helyzete, mégis megértettem őt, amikor elrettent, és abbahagyta. Közben reméltem, tudtam, hogy később felülvizsgálja majd a döntését.

– *Szandtner Anna szakmai véleménye mellett nyilván másoké is fontos. Nevez meg még egy embert.*

– Ascher Tamás. Aligha mondhatok mást, akinek a szavára többet adnék. Voltam annak idején a zalaszentgróti színjátszó táborban, ahol csodálatos szabadsággal dolgoztunk. Zalaszentgrótról eredeztethető számos színésznemzedék, amelynek Ascher Tamás az etalon. Nagy becsben őrzőm például azt, hogy A *Démon gyermekei* után megdicsért, milyen szépen játszottam.

– *Abban az előadásban teljes a nemcsere: a férfi színészek nőt adnak, te pedig férfit, szerelmes fiatalembert. Bajuszt viselsz és öltönyt. De ezen túl semmilyen külsőségelem nincs az alakításodban.*

– Férfinak nőt játszani mindig hálás színészi feladat, fordítva kevésbé. Elég régen szerepelt műsoron A *Démon gyermekei* – van, amikor ez nem jó, a hosszú kihagyás –, de most, amikor a Pintér Béla és Társulata tizenöt évét ünneplő előadás-sorozatban felújítottuk, úgy éreztem, jót tett az idő az alakításomnak. Leüledett. Korábban is azt gondoltam, hogy nem kell nekem férfiaszkodni ebben a szerepben. De most érzem meg igazán, milyen kevés elég ahhoz, hogy férfi legyek. Legalábbis ez a férfi.

– *Hamar kilyukadtunk Pintér Béláéknál, de kicsit menjünk még vissza a kezdetekhez. Az Új Színház stúdiójában töltött két év után, harmadszorra jutottál be a Főiskolára, Marton Lászlóhoz.*

– Szokatlanul kis létszámú osztály voltunk, mindössze heten végeztünk 2001-ben a prózai szakon. Ez előnyös, több figyelem jut egy emberre, ugyanakkor nagyobb a terhelés. A társaim között olyan vezéregyenységek voltak, mint Csányi Sándor vagy Bodó Viktor. Sanyi idősebb volt és tapasztaltabb: három-négy évet már eltöltött segédszínészként Kaposváron. Viktor tizennyolc évesen került be, ő másképp volt átütő, mindketten végtelenül tehetségesnek mutatkoztak. Nem rivalizáltak egymással, hanem húztak, mozgósítottak mindannyiunkat. Hárman voltunk lányok, különböző

szerepkörökre szánva. Hámori Gabi az édes, bájos fiatal lányokra teremtve. Kovács Martina – a bombázó alakjával, korábbi táncosként – a nőci típusokat játszotta. Többnyire nekem jutottak az anyák, a csúnya nők, a nyomi karakterek. Ezt elég nehezen éltem meg. Rendre magamra vettem, hogy épp ezeket a feladatokat kapom. Nőként is, színésznőként is hiányzott belőlem az önbizalom. Márpedig a Főiskolán nem éppen az önbizalmát építgetik a növendéknek. Nagyon nehéz úgy élni, hogy az embert folyamatosan megítélik. Színpadra megy, és vagy nevetnek a poénján, vagy nem, vagy tapsolnak neki, vagy nem, vagy jól írnak róla, vagy nem. Azt hiszen, voltaképp erre tréningezik a diákokat a színin. Nekem akkor ott hiába mondták, hogy harmincévesen milyen jó sorom lesz! Hogy addigra majd megteremtődik az összhang a külsőm és a belsőm között! Ez akkor nem segített rajtam, masszívan megmaradtak sokáig a frusztrációim. Egyébként teljesen igazuk lett azoknak, akik harmincéves koromra jó színészi sorsot prognosztizáltak.

– Friss diplomásként egyéves szolnoki kitérő után szerződtetett a Vígszínházba a volt osztályfőnököd. De érződött rajtad a négy vígszínházi évben, a nézőtérről is lehetett látni, hogy ez nem az igazi...

– Egyrészt nem találtam a helyemet a nagyszínpadon. Nem volt való nekem. Ma már biztosan jobban boldogulnék vele, mint kezdőként. Másrészt nem sikerült úgy dolgoznom, ahogy szerettem volna. Gyakran éreztem egy-egy próbafolyamat során, hogy egyedül maradtam a szándékaimmal, az ambícióimmal. Ha néha mégis részt vettem olyan produkcióban, amelyet

értékesnek tartottam, akkor az meg a közönséget nem érdekelte. Kevés lehangolóbb dolog van annál, mint amikor már a harmadik előadás fél házzal megy, és hallok a színpadon, hogy felcsapódik egy-egy szék, mennek el a nézők.

– *Hogyan kerültél be a számodra első Pintér-darabba, az Anyám orrába? Azon túl, hogy mentél a Szkénébe Pintér-előadásokat nézni. Ma már tudjuk, hogy ez természetes és szükséges előzménye a Pintér Bélával való munkának.*

– Már gimnazista koromban jártam a Szkénébe színházba, aztán Pintérék előadásait is láttam, szerettem, ott maradtam utána, beszélgettem velük. Egyszer Thuróczy Szabolccsal együtt forgattunk, s kérdeztem,

Schiller Kata felvételei

mit próbálnak épp. Erre mesélt az *Anyám orráról*. Pontosan emlékszem, azt gondoltam, úristen, de jó lenne velük dolgozni! Pár héttel később telefonált Pintér Béla, kiesett egy színész, két kolléganómet már megkérdezte, de ők nem érnek rá, nekem volna-e kedvem és időm. Ez olyan volt, mint egy csoda.

– *Az Anyám orrát követte sorban a többi: a Korcsula, az Árva csillag, Az örült..., a Szutyokig és tovább. Az Árva csillagban – ezt most újránéztem az ünnepségsorozat keretében – sajátos vidéki üzletasszonyt játszol, akiből tájszólásban ömlik a trágárság.*

– Szabolcsi a tájszólás, megszenvedtem vele, hogy természetes legyen. Két hónapig tanultam, gyakoroltam. Amikor ritkán megy az előadás, izgulok is mindig, hogy nem estem-e ki belőle. Akadnak más érdekes nyelvi feladataim is: az *Anyám orrában* románul van pár mondatom. Az viszonylag könnyen ment, mert kicsit segít a kiejtésben az olasz és a francia, amiket tanultam. Hanem németül beszélni a *Korcsulában*,

az olyan idegen számomra, mintha halandzsa nyelven szövegelnék. Ha egyszer belesülnék, állnék mint néma szobor, mert ismeretlen nyelven nem lehet improvizálni vagy kicsit másképp mondani.

– *További külön feladvány Pintér Bélánál a néptánc.*

– A néptánc most már nincs olyan mértékben jelen Pintér Béla előadásában, mint korábban, amikor több profi néptáncos is akadt a színészek között. Mivel a mai társulatnak mások az erényei, a prioritásai, így a jövőben ez várhatóan kevésbé lesz eleme a játéknak, mint régen. Bár a *Titkaink*ban táncolunk kicsit. A lépéseket megtanulni nem olyan nehéz – viszonylag egyszerű lépések ezek –, de a stílust! Hogy az embernek a mozgásában vagy inkább a vérében legyen, ahhoz nyilván évek kellene. Onnan is tudom ezt, hogy magamon érzem. A nőt a néptáncban a férfi vezeti, s amikor Bélával táncolok a *Titkaink*ban, akkor rögtön jobban megy nekem is. Mindenesetre igyekszem az alakításba beépíteni, hogy az általam játszott lány néptáncos – a testtartásban, a feszességben próbálom ezt megjeleníteni.

Ami az *Árva csillag* Angyelevnájának trágárságát illeti, voltaképp visszatérő vonás. Béla többször osztott rám agresszív, mocskos szájú nőt. Ennek a vonulatnak csúcsa számomra a *Szutyok*, amely gazdag, széles érzelmi skálájú, fantasztikus szerep. Utána pedig nagy boldogságot jelentett, amikor a *Kaisers TV*, *Ungarnban* egészen más feladatot kaptam. Egy finom, törekeny nőt, aki nem kulcsfigurája a történetnek, hanem elszenvedője. Akkor én már mondogattam Bélának, hogy olyan jó lenne, ha kipróbálna gyökeresen más karakterben is, mint amilyeneket eddig megformáltam. Úgyhogy iszonyúan örültem ennek a halk, deccens grófnének, aki a szeretetével fullaszt meg egy férfit, a férjét.

– *Ismeretes, hogy egy Pintér-darab soha nincs egészen megírva, amikor belefogtok. A szerző-rendező a szó szoros értelmében próbálja, kipróbálja veletek a drámát, hogyan működik, s ennek nyomán írja tovább. Tudsz-e, lehet-e úgy próbálni, hogy avval befolyásold a cselekményt, mondjuk, a saját figurád előnyére vagy érdekében?*

– Attól függ, mennyire van meg benne készen a történet. De Béla általában elég pontosan tudja, mit akar. Nem járhatok fejben előbbre, mint ő. Nem is kell. Rábízhatjuk magunkat. Például a *Titkaink* próbaidőszakában már elég hamar érződött, hogy rendkívül erős az anyag, és igen jó dolog születhet belőle. Voltak tévutak, mellékvágányok, különböző verziók, mégis szépen, egyenesen jutottunk el a végeredményhez, amely nagy hatással van a közönségre.

– *Sokat nevetnek (nevetünk) ezen a megrendítő tragédián is. Mint minden Pintér Béla-előadáson. Ezt talán senki nem tudja annyira, mint ő: tragikusát a komikussal brilliánsan vegyíteni. Kalkuláltok a sok nevetéssel?*

– Számolni kell vele, konkrétan is. Öt-tíz percet változtathat az előadás hosszán. Ott van a *Titkaink*ban a presszós csúcsjelenet. Hárman ülünk az asztalnál – olykor bejön pincérként Thuróczy Szabolcs, és learatja a maga jogos babérjait –, s olyan társalgás folyik, amelyben adogatom fel a poénokat Stefanovics Angélának, ő pedig annak rendje és módja szerint lecsapja. Minden mondatát nevetés követi, s amíg a nevetést kivárom, hosszan fenn kell tartanom magamban

a következő megszólalásom állapotát. Angéla remekül ziccerozik, nekem is élmény nézni.

– *A decemberi jubileumi sorozat számotokra is különleges élmény volt?*

– Izgalmas volt egymás után eljátszani a darabokat, és meg is néztem régebbi produkciót, amelyben még nem voltam benne. Döbbenetes belülről látni, érezni a változást, a fejlődést. Sűrűbbek lettek a darabok. A találkozássorozat a nézőkkel szintén érdekesnek bizonyult. A közönségünk egyre bővül, sokasodik. Fiatalok is, idősek is, és a legváltozatosabb körökből kerülnek ki – gondolom ezt abból, hogy az Armani öltönytől a szakadt farmerig minden előfordul a Szkénében.

– *Mostanra a megfelelő korba és a megfelelő helyre kerültél?*

– Hallatlanul szerencsésnek érzem magam, hogy így alakult a pályám. Persze közben az ember mindig megtalálja azt, ami után kicsit vágyódhat. Végére is hét-nyolc éve dolgozom ugyanazzal a rendezővel, ugyanannak a kortárs szerzőnek a darabjaiban. Ennek minden előnyével és egynémely hátrányával együtt. Ugyanakkor nehéz szívvel mondanék le magamban arról, hogy én már az életben ne játsszak soha Csehovot. Nagyon megbecsülöm a helyemet, a jó dolgomat. Ezért aztán némi büntudatot érzek, ha eszembe jut, hogy például Hedda Gablerrel is de szívesen megpróbálnék! Mivel Pintér Bélával évente egy bemutatott tartunk, így vannak hosszú szabad, próbamentes időszakaim. Szerencsére minden évadban adódott külső munkám, általában független társulatokkal, vagy forgattam filmben, tévésorozatban. Ezek hasznos, érdekes, jó találkozások hoztak-hoznak. Legutóbb Orlai Tibornál *A szív hídjaiban* kaptam egy kisebb szerepet. Nagy élmény volt látni, ahogy a próbákon Udvaros Dorottya mackóban, smink nélkül egyszer csak ragyogni kezd, és csodálatos dolgokat csinál. Vágyom ilyen tapasztalatokra, újféle feladatokra. Ugyanakkor hihetetlenül jó érzés bemenni esténként a Szkéné terébe. Mindenhol nézők, a földön, a csilláron, egymás hegyén-hátán. Süt belőlük az örömteli várakozás. Érezni, milyen nagyon akarják, ami jön.

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE: STUBER ANDREA

ÉLET ÉS
IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

MINDEN
PÉNTEKEN!

KERESSE A HÍRLAPÁRUSOKNÁL
VAGY FIZESSEN ELŐ!

Kedvezményes éves előfizetési díj 18.000 Ft

Megrendelhető a szerkesztőségben:

1089 Budapest, Rezső tér 15.

Tel: 06-1 210-5149, 210-5159

Fax: 303-9241; e-mail: lapterjesztes@es.hu